

geschiedenis en staatsinrichting CSE GL en TL

Bronnenboekje

Staatsinrichting van Nederland

bron 1

Deze bron bestaat uit twee onderdelen.

onderdeel 1

Gedeelte van een gedicht (rond 1900):

En zij die hun vaandels vlechten
Tot één rode band
Die voor een nieuwe wereld vechten
En sterven voor het beloofde land:
Dat zijn de muiters en makkers
Dat zijn de taaie rooie rakkers.

onderdeel 2

Vaandel van een vakbond (1895)



Toelichting

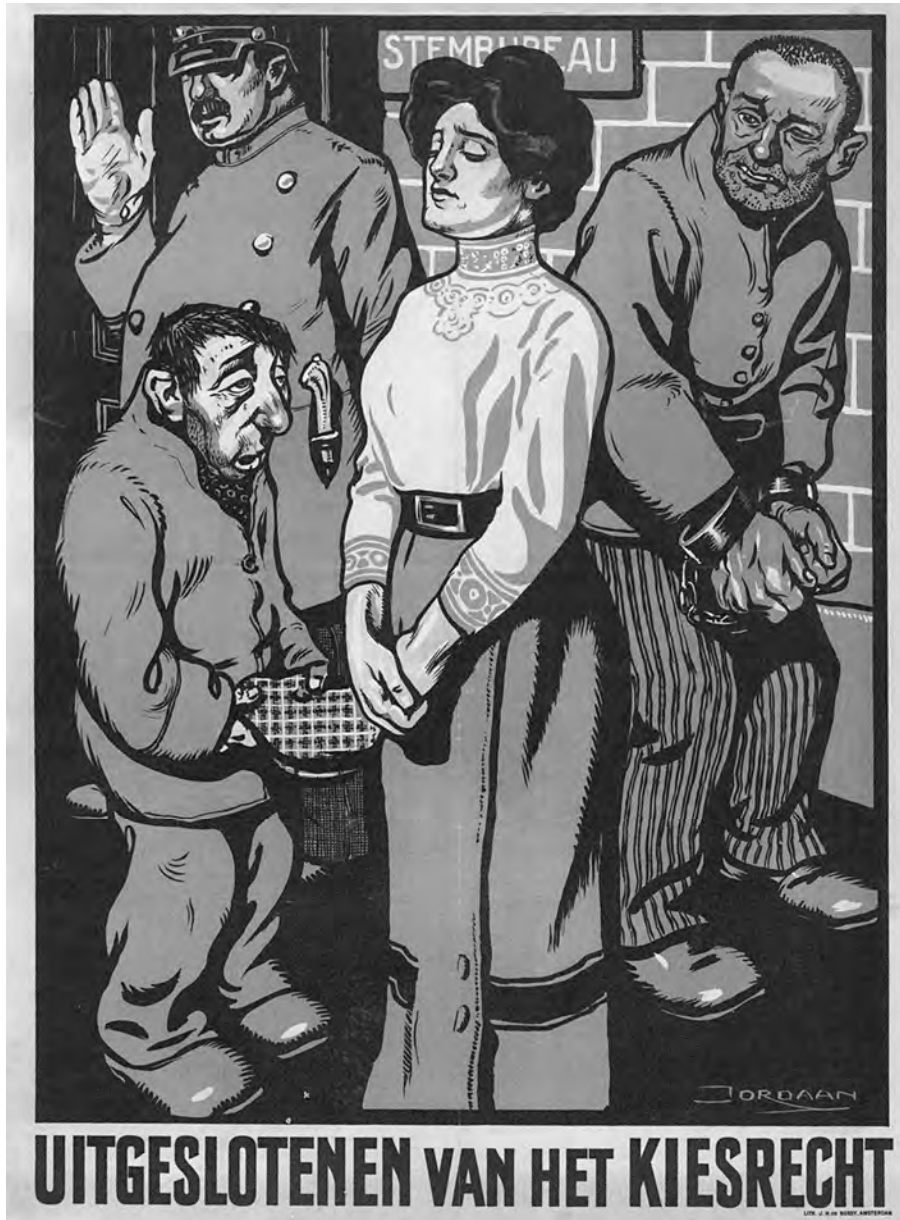
Bovenaan het vaandel staat de tekst: 'R.K. Werkliedenvere(e)niging'.

In het midden staat: 'anno 1895 - arbeid adelt'.

Onderaan het vaandel staat: 'Rerum Novarum - Tilburg'.

bron 2

Een affiche (rond 1900)



Toelichting

Boven het hoofd van de vrouw staat de tekst 'stembureau'.

Onderaan staat: 'uitgesloten van het kiesrecht'.

bron 3

Een prent met als titel 'De industrie gaat voor' (1908)



De fabrieksdirecteur: "De vorige maand heb je vijf volle dagen vrij gehad om te bevallen, nou moet je al weer een dag weg om dat kind te begraven. Waar gaat het op die manier met mijn zaken heen?"

bron 4

De toename van het percentage kiezers in Nederland, tussen 1880 en 1930

	Tweede Kamer
1880	12,3%
1930	98,1%

= het percentage kiezers van de **...(1)...** bevolking van 23 jaar en ouder

= het percentage kiezers van de **...(2)...** bevolking van 23 jaar en ouder

bron 5

Uit de Nederlandse Grondwet (2002):

- 1 Iedereen mag zonder toestemming vooraf zijn gedachten of gevoelens op papier zetten, zolang men zich maar aan de wet houdt.
- 2 De wet bepaalt de regels voor de radio en televisie. Er is vooraf geen toezicht op de inhoud van radio- of televisieprogramma's.

bron 6

Een discussie tussen twee Kamerleden (2008):

Kamerlid 1 heeft direct na een vonnis kritiek op de uitspraak van een rechter, die een verdachte veroordeelde tot een werkstraf: "Ik had liever gezien dat de verdachte werd vrijgesproken."

Volgens **Kamerlid 2** hoort het niet dat iemand uit het parlement zich kritisch uitsprekt over een vonnis. "Politici spreken geen recht."

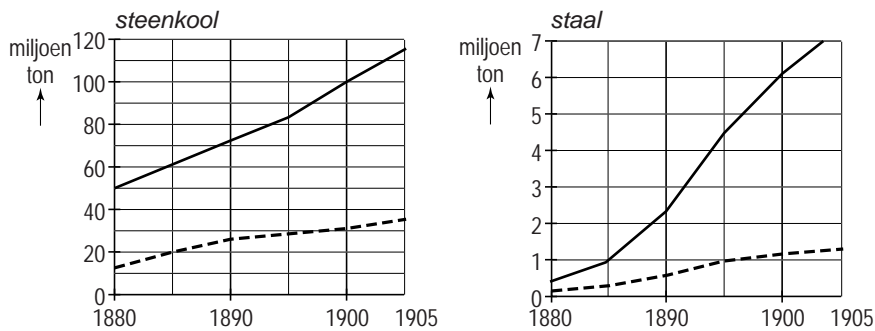
Historisch overzicht vanaf 1900

bron 7

Hieronder en op de volgende pagina staan vier onderdelen die te maken hebben met oorzaken van de Eerste Wereldoorlog.

onderdeel 1

Economische groei van Duitsland en Frankrijk (1880-1905)



Legenda:

— Duitsland

- - - Frankrijk

onderdeel 2

De bouw van nieuwe oorlogsschepen (1906-1914)

oorlogsschepen	Groot-Brittannië	Duitsland
1906	1	-
1907	3	-
1908	2	4
1909	2	3
1910	3	1
1911	5	3
1912	3	2
1913	7	3
1914	3	1
totaal	29	17

onderdeel 3

Franse provincie, na een oorlog (1871) toegevoegd aan Duitsland



onderdeel 4

Uitspraak van een Duitse generaal



Vertaling

"De oorlog is een element van Gods natuurlijke orde", Helmuth von Moltke (11 dec. 1880)

bron 8

De prijs (in Duitse marken¹⁾) van een brood in Berlijn (1918-1923):

1918: 0,63 mark



1922: 163,15 mark



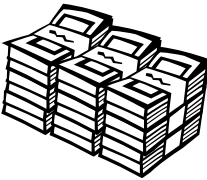
januari 1923: 250 mark



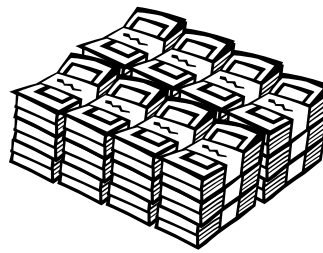
juli 1923: 3465 mark



september 1923: 1.512.000 mark



november 1923: 201.000.000.000 mark



noot 1 De mark was in deze periode de Duitse munt(eenheid).

bron 9

In deze autofabriek te Gorki (Sovjet-Unie) hangt een grote poster van Stalin als voorbeeld van persoonsverheerlijking (1930).



bron 10

Interview met een vrouw over haar jeugd in 1932 in de Sovjet-Unie:

"We wisten dat we tegenover niemand mochten herhalen wat we de volwassenen zachtjes tegen elkaar hadden horen zeggen. We zaten al in de problemen als we zelfs maar lieten blijken dat we hadden gehoord wat ze hadden gezegd. Soms zeiden volwassenen iets en werd er meteen tegen ons gezegd: "Mondje dicht". Dan begrepen we meteen dat ze iets gezegd hadden over de Partij dat niet voor onze oren was bedoeld."

bron 11

Gedicht van een Nederlandse arbeider (1933):

Er is een tijd geweest, dat ik een nuttig mens was,
Dat was de tijd, dat ik mijn hamer zwaaide.
Het lijkt een ver geluk - een wondermooie daad!
Ik voer geen hamer meer;
Ik stempel slechts ... Ik stempel.

bron 12

Hieronder staan vier uitspraken van Nederlandse politici tussen 1900 en 1960.

uitspraak 1

"Ik denk dat de grote verwachtingen voorlopig stuiten op beperkte mogelijkheden. Toch zijn die grote verwachtingen nodig vanwege het grote programma van de wederopbouw. Die wederopbouw zal tot de verbeelding van ons volk spreken en de verhoudingen in onze samenleving veranderen."

uitspraak 2

"Ons volk heeft een sterke leider nodig, zoals in Duitsland, en een krachtig zelfbestuur, zelfrespect van de natie, tucht, orde en solidariteit van alle bevolkingsgroepen! Daarin zal het nationale belang boven het groepsbelang worden geplaatst. En het groepsbelang boven het persoonlijke belang. Hou Zee!"

uitspraak 3

"De arbeiders staan op het punt eindelijk het algemeen kiesrecht te veroveren. Hun invloed in het parlement is niet meer te keren!"

uitspraak 4

"We leven in een zeer zware en moeilijke tijd van crisis en werkloosheid. Persoonlijke gevoelens moeten wijken voor het belang van het land. We moeten nu de handen allen ineenslaan en samen, met biddend hart en sterke wil, de nieuwe toestand tegemoet gaan."

bron 13

Spotprent over de Italiaanse leider Mussolini met als titel 'De schreeuwlelijk van Italië'



bron 14

Eén van de vele lichtjes aangebracht in straattegels van een Nederlandse stad. De lichtjes vormen samen de grens tot waar de brand gewoed heeft.



bron 15

Een geboorteadvertentie in *Volk en Vaderland*, de krant van de NSB (1941)

Familieberichten
Een zoon voor den nieuwe tijd werd ons geschonken
Anton Adolf Benito
G.M. V... E. V. van G...
Vught, 27 maart 1941

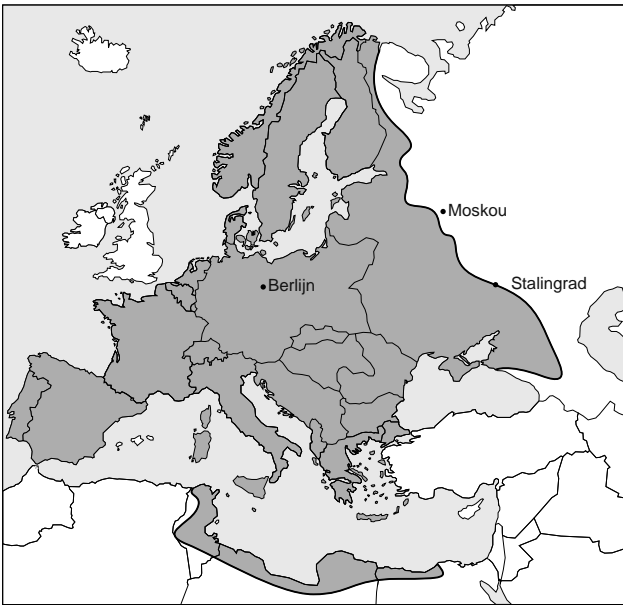
Toelichting

In verband met privacy zijn de achternamen van de familie weggelaten.

bron 16

Vier kaarten van Europa

kaart 1



kaart 2



kaart 3



kaart 4



bron 17

Iemand vertelt over de Tweede Wereldoorlog:

"Ik woonde tijdens de oorlog in een dorpje op het platteland. Mijn vader had daar een slagerij. Op een dag in december was ik alleen in de winkel. Er kwamen mensen binnen om eten te ruilen. De mensen kwamen vanuit het westen naar het platteland gelopen, op zoek naar eten. Ik was toen een jongen van twaalf en 'kreeg' mijn eerste viool in ruil voor drie blikken leverpastei. Toen mijn vader dit hoorde was hij woest! Ik had die blikken gratis moeten weggeven en er al helemaal geen viool voor mogen aannemen."

bron 18

Gedeelte van een telegram uit Indonesië van de Stichting *Indië in Nood* aan de Tweede en Eerste Kamer (1946):

Wilt u HITLER terug? Wilt u MUSSERT terug? Waarom zou u dan 70 miljoen Indonesiërs aan SOEKARNO uitleveren?

bron 19

Een foto van de bouw van de Berlijnse Muur in 1961



Toelichting

Aan kant 1 en 2 staan enkele soldaten toe te kijken.

bron 20

Iemand vertelt over het WK (= wereldkampioenschap) voetbal in West-Duitsland, 1974:

"Ik was één van de 1500 DDR-supporters die waren uitgekozen om de wedstrijd BRD-DDR in het stadion te mogen zien. Toen we uit de trein kwamen was er aanwezigheidscontrole. Toen we naar het stadion gingen was er weer aanwezigheidscontrole. Op de terugweg ging het net zo. Je had het gevoel dat er bij de supporters een groep van 100 man was, die vooral óns in de gaten hield. Het leek erop dat de DDR-regering bang was en vooral supporters had uitgekozen die ongevaarlijk waren en trouw aan de DDR."

bron 21

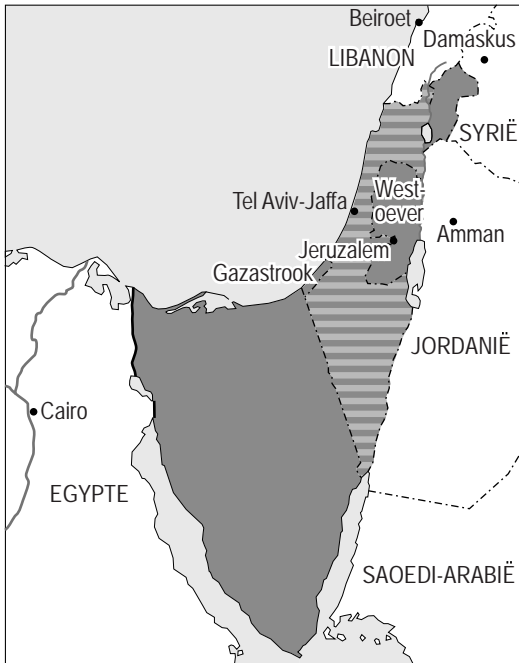
Een fragment van het Israëliësche volkslied 'De Hoop':

Zolang in het hart, van binnen,
een Joodse ziel levendig is,
en zolang oostwaarts
het oog naar Israël kijkt,
is onze hoop nog niet verloren,
de hoop van tweeduizend jaar,
een vrij volk te zijn in ons land,
het land van Israël en Jeruzalem.

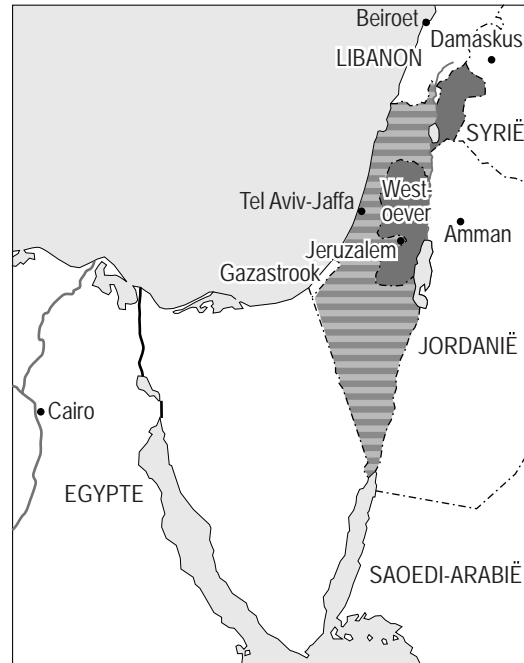
bron 22

Drie kaarten van een deel van het Midden-Oosten

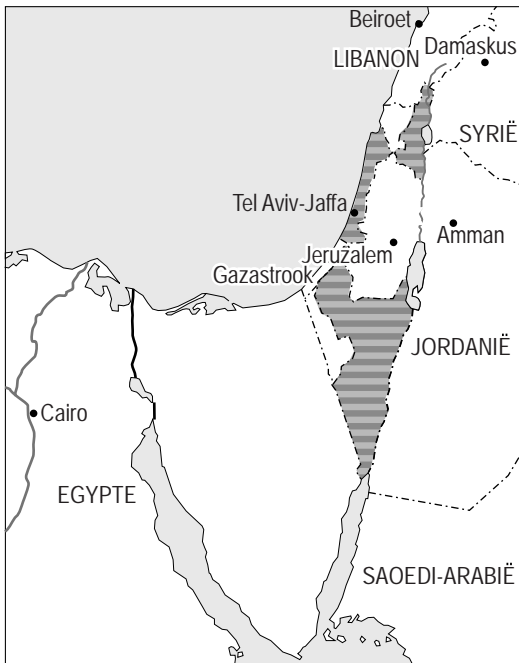
kaart 1



kaart 2



kaart 3



Legenda:
▨ Staat Israël
■ bezet gebied

bron 23

Spotprent over het Midden-Oostenconflict



Toelichting

Links zit een Palestijn die zegt: "... We zouden natuurlijk Israël kunnen erkennen ..."

Rechts zit een Israëliër die zegt: "... en wij ons kunnen terugtrekken uit de bezette gebieden ..."

Onderaan staat de tekst: "... Maar nee ..! ... Dat is te gemakkelijk!"

bron 24

Een overzicht van de vijf landen die de meeste medailles hebben behaald tijdens een van de Olympische Spelen uit de twintigste eeuw

plaats	land	goud	zilver	brons	totaal
1	Sovjet-Unie	55	31	45	131
2	Oost-Duitsland	37	35	30	102
3	Verenigde Staten	36	31	27	94
4	Zuid-Korea	12	10	11	33
5	West-Duitsland	11	14	15	40

bron 25

Toespraak van de Amerikaanse president George Bush senior (11 september 1990):

"De wereld die we tot nu toe kenden was een verdeelde wereld. Er was een wereld van conflicten, prikkeldraad en betonnen blokken. Nu komt er een nieuwe wereld in zicht. Een nieuwe wereldorde van rechtvaardigheid en eerlijkheid. Een wereld waarin de Verenigde Naties klaar zijn om de historische visie van de oprichters waar te maken."

bron 26

Nieuwe leden van een organisatie:

naam van het land	jaar van toetreding
Estland	1991
Letland	1991
Litouwen	1991
Kazachstan	1992
Armenië	1992
Kroatië	1992
Slovenië	1992
Bosnië-Herzegovina	1992
Tsjechië	1993
Slowakije	1993